

# Pædagogisk læreplan Børnehuset Ringvejen 2020



## Hvem er vi

Børnehuset Ringvejen er en integreret institution med en vuggestuegruppe på ca. 18 børn og 3 børnehavegrupper med ca. 45 børnehavebørn. Vi er en forholdsvis lille institution, hvor alle hjælper hinanden og ingen står alene med ansvaret. Vi er gruppeopdelt og børnene er tilknyttet en stue med faste voksne og derudover arbejder vi også med børnene i aldersopdelte grupper. Vi er et dynamisk hus, hvor alle voksne er tilgængelige for hinanden, fagligt såvel som praktisk og alle ser alle børn.

Børnene kommer fra de mange parcelhuskvarterer der er i byen og de omkringliggende landsbyer og udgør en mangfoldig gruppe.

Vi er beliggende i Ryomgård midt på Djursland og med Letbane ml. Grenaa og Århus.

Vi er 8 fastansatte pædagoger, unge medhjælpere og ofte også en studerende.

Vores fokus er på børnenes trivsel og vores egen relation til børnene. Vi tager udgangspunkt i en relations og ressourceorienteret tænkning med fokus på børnenes udviklingsmuligheder og en anerkendende tilgang

Det ligger os meget på sinde at skabe et godt forældresamarbejde, hvor vi i fællesskab får talt om hvordan vi i vores samarbejde bedst støtter barnets udvikling og trivsel.

Vi har altid været optaget af udelivet og naturen og arbejdet hårdt på at gøre vores legeplads til et spændende sted for børnene. siden 2018 har vi haft Det Grønne Flag og vores fokus har bl.a været hvordan vi kan øge biodiversiteten på vores legeplads. I 2020 har vi haft fokus på såning, bålmad, insekter, bænkebidere og vilde blomster.

### Børnehusets fysiske rammer

Vi lægger vægt på at det skal være rart at komme i vores hus og at der er en god atmosfære. Vores rum er store og lyse og der er mange gode m<sup>2</sup>, som børnene kan bevæge sig rundt i. Æstetikken er vigtig for os, her skal være indbydende og de ting børnene fremstiller skal præsenteres ordentligt.

I vores indretning af rummene har vi fokus på motorik, plads til konstruktionslege, plads til at finde hyggekroge og plads til fællesskab. Det er vigtigt for os at børnene har mulighed for at finde sammen i små og store fællesskaber, men også har mulighed for at finde et "helle", hvor man kan sidde med en bog i ro og mag og koble af.

Vi har en dejlig stor legeplads. Der er græs og fodboldmål, en "skov" med krat hvor vi kan lege gemmeleg, lave huler og klatre i træer. Fliser hvor vi kan køre på mooncars og lære at cykle, hængekøjer vi kan dase i, en vandtønde vi kan hente vand til at lave smatkager af og en bålplads med brændeskur Vi elsker vores legeplads og arbejder løbende på at gøre den attraktiv og spændende.

## Hvad brænder vi for?

### Bevægelse

Vi har særligt fokus på bevægelse og udeliv. Uderummet er vores ekstra rum og der er dejlig højt til loftet. Både det at bevæge sig og være ude bidrager til at styrke børnenes motorik, robusthed og livsglæde. Børnene kommer på ture, både korte som lange. Målet er at alle er på tur en gang om ugen, og på disse ture er der forskellige temaer, alt efter årstiden. Men specielt krop og bevægelse brænder vi for året rundt. Vi skal ud og få pulsen op, så vi kan mærke vores hjerter banke, klatre i træer, gå på line, lege med bolde, og meget mere.

### Naturen

Vi ønsker at lære børnene at forholde sig nysgerrigt og respektfuldt i forhold til naturen.

Når vi tager i skoven kan vi sammen undre os og være nysgerrige. Er det mon en sribet bladbrandbille? Eller måske en Gaffelsnudebille?

Vi kan lide at fordybe os i naturen og er interesserede i Mariehønenes livsvilkår, og vi indfanger haletudser og følger deres udvikling.

Vi er glade for at lave bål og har en velindrettet åben bålplads. Vi laver mad over bålet og benytter os af naturens mangfoldighed som "krydderi" til vores bålretter. Vores ønske er at introducere naturens forskellige elementer i vores bålmad og pirke til børnenes nysgerrighed og ikke mindst udvide deres madhorisont.

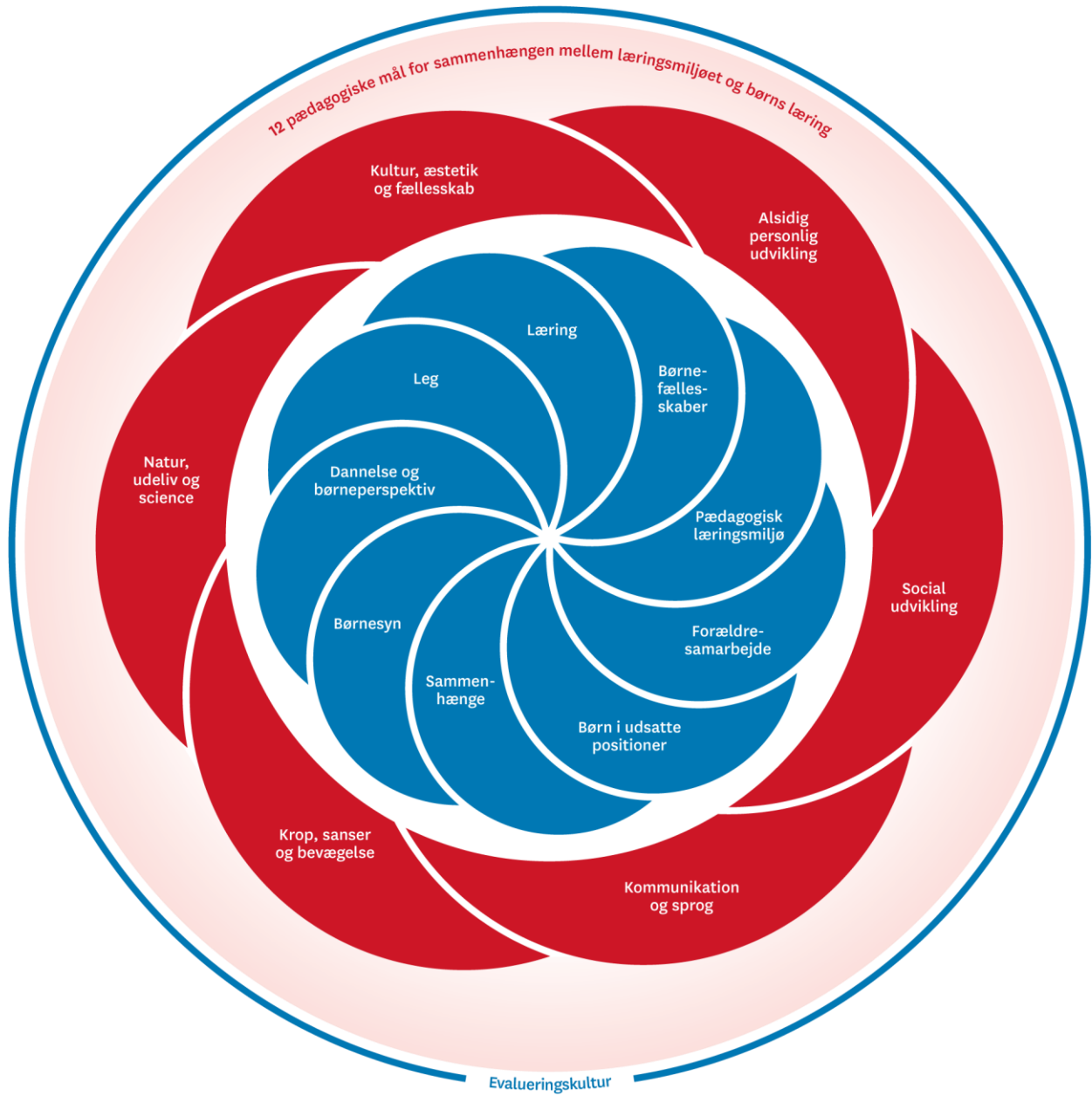
Vi bruger tusindfryd, mælkebøttekronblade og slangehoved (vild blå blomst) i vores bålbrød og hyldeblomster i vores pandekager. Og vi flår også gerne en fasan og laver fasansuppe, eller vi indsamler brændenælder til en lækker suppe. Vores forældre og børn er gode til at bakke op om Husets naturinteresser og bidrager med fx kranier og fugleæg, eller vi kan være så heldige at få en and som en forældre har skudt i weekenden!

### Vores pædagogiske tilgang

Vi har fokus på børnenes trivsel og vores egen relation ift børnene. Vi tager udgangspunkt i en relations og ressourceorienteret tænkning med fokus på børnenes udviklingsmuligheder. Det ligger os meget på sinde at skabe et frugtbart forældresamarbejde, hvor vi i fællesskab taler og samarbejder om hvordan vi bedst støtter barnet i dets udvikling og trivsel og i hvordan vi kan optimere samspillet mellem barn-barn og barn-voksen, samt det potentiale børn og forældre besidder og hvordan kan vi hjælpe med at udvikle det.

Alle pædagoger i Syddjurs Kommune tager en uddannelse indenfor ICDP og vi har dermed et fælles udgangspunkt i vores pædagogiske arbejde.

# Pædagogisk lærerplan



## Pædagogisk grundlag

**Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv. Vi har fokus på det hele barn og dets ressourcer. Børnene skal have mulighed for at danne sig egne erfaringer, at undre sig og være nysgerrige. Vi har fokus på den legende tilgang til læring og mestring af eget liv. Børnene får mulighed for at udfordre sig selv fysisk, klatre, løbe, have bare tæer og erfare at engang imellem slår man sig. De får mulighed for at danne sig egne erfaringer ud fra egne oplevelser. Der skabes rum, tid og ro til at børnene udviser deres forskelligheder. Vi er opmærksomme overfor børnenes ideer, tanker og deres leg. De er medskabere af deres egen dagligdag, ved at vi justerer vores pædagogiske praksis.

**Dannelse og børneperspektiv.** Børn skal høres og tages alvorligt, som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. I Børnehuset møder personalet barnet i en positiv og anerkendende atmosfære. Måden barnet bliver set på af den voksne, giver barnet en tro på egne evner og lyst til at tage det "næste skridt". De normer vi skaber i fællesskab, lærer børnene at der skal være plads til alle. Vi er alle forskellige og skal kunne rumme, at vi bliver behandlet forskelligt. At vise hensyn er med til at give demokratiske børn, der har overskud til at hjælpe andre. Børnene skal lære at vente på tur, lytte og få øje for hinanden.

Rutiner som fx vores samlinger og vores frokost, hvor vi spiser sammen, er vigtige og giver tryghed, men skal også kunne brydes. Børnene skal opleve de har medindflydelse og at deres ideer og forslag kan være med til at forme deres dag. Det er vigtigt at de voksne griber det børnene er optaget af og at børnene oplever at blive taget alvorligt.

**Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling. Legen fremmer både fantasien, virkelyst, sproget og de sociale og personlige kompetencer. Der skal indgås kompromiser, forhandles og kæmpes for sin sag. Her i huset prioriteres både den børneinitierede leg, den voksenguidede leg og den voksenstyrede leg. Huset og uderummet er indrettet, så der bliver skabt mange små rum i de store rum. Børnene kan altid finde et sted at fordybe sig ugeneret og der er tid til at blive inspireret til nye lege. Mange børn leger spontant og af sig selv, men nogle skal støttes og guides og har brug for at legen rammesættes, for at kunne være en del af legen. I legen lærer børnene at sige til og fra, og mærke sig selv og andre.

**Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Læringsmiljøet skal være trygt, nærværende og omsorgsfuldt. Der skal være et velfungerende samspil og trygge relationer. Børnene skal opleve at der er plads til at lave fejl, bruge deres fantasi, være nysgerrig og til at udforske sig selv og omgivelserne. I Børnehuset styrkes børnenes læring gennem forskellige læringsarenaer, f.eks ved de daglige rutiner, voksenstyrede aktiviteter og legen der opstår spontant børnene imellem, eller hvis man har brug for at trække sig. Børnene lærer gennem kommunikation og sociale interaktioner, derfor er det vigtigt at vi skaber mange varierede læringsrum, hvor de kan være en del af forskellige fællesskaber. Børnene skal føle sig værdifulde og opleve at de har betydning for hinanden.

**Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for. Børnene opnår en forståelse af sig selv og andre, når de er i forskellige børnefællesskaber, f.eks når vi er stueopdelt, er i aldersopdelte grupper og når både vuggestuebørn og børnehavebørn er sammen. Det skal også være i orden for barnet at trække sig og tage sig en stund alene. Det pædagogiske personale arbejder for at børnefællesskabet skaber rum for alle. Vi støtter op og guider børnene i at finde hinanden på tværs af køn, alder, kultur og etnicitet. Alle børn skal være en del af fællesskabet og have en oplevelse af at være vigtige og værdifulde. Legefællesskaber er en vigtig del af dagligdagen. Børnene finder hinanden på tværs af alder, køn og interesser. Det skifter afhængigt af, hvad de er optaget af.

**Pædagogisk læringsmiljø:** Et omsorgsfuldt, trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring. Hverdagsrutiner er vigtige læringsrum for børnene. Det skaber genkendelighed og tryghed. Indretning af rummene og forskellige gruppesammensætninger giver børnene mulighed for at kaste sig ud i forskellige lege og kreative aktiviteter. Materialer og legetøj er til rådighed og styrker børnenes medbestemmelse. Uderummet er det største læringsrum, hvor der er højt til loftet og børnene kan eksperimentere og udfordre fantasien. Det psykiske læringsmiljø, vores samspil, stemningen og måden vi er sammen på, er vigtig i interaktionen med hinanden. Når vi, som fx i vuggestuen er sammen i små grupper, giver det næring til omsorg og nærhed med hinanden.

**Forældresamarbejde :** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel, udvikling og læring. Samarbejdet bygger på et fundament af tillid, fællesprog, en fælles opgave og tydelige strukturelle rammer. Det pædagogiske personale og forældre samarbejder om barnets og børnegruppens trivsel og læring. Vi har et ønske og forventning til et gensidigt

samarbejde. I den daglige dialog inddrager vi forældrene, ved at fortælle om barnets hverdagsliv og læring ud fra konkrete observationer. Vi er i tæt dialog med forældrene og har faste forældresamtaler, for at sikre et løbende fokus på barnets udvikling, læring, dannelse og trivsel. Forældremøder bruger vi til at give forældrene mulighed for at udveksle erfaringer og få en dialog om hvordan kompetencer og begreber kan forstås og tilegnes. Aula bliver en vigtig medspiller, ligeledes informationstavlen ved fællesrummet og i vuggestuen.

**Børn i udsatte positioner:** Alle børn kan i perioder opleve at være i en udsat position. Vi tager udgangspunkt i barnets ressourcer og støtter børnenes deltagelse i børnefællesskaberne. Vi indretter inkluderende læringsmiljøer og det ses ved visuel støtte som et redskab. Læringsmiljøet skal signalere tydelighed og forudsigelighed og det skal være tydeligt, hvad der her forventes af børnene. Læringsmiljøet er dynamisk og indrettes ift. den aktuelle børnegruppe og dens udfordringer. Vi forsøger at skabe et læringsmiljø, som det udsatte barn kan være i. Vi har positive forventninger og er opmærksomme på, hvad det enkelte barn magter her og nu. Vi voksne justerer os efter barnet, er rollemodeller og tager ansvaret for den gode stemning og fællesskabet og sætter grænser med positive alternativer. Vi har et tværprofessionelt samarbejde i kommunen. Vi sparrer med hinanden og giver faglig viden og kollegial supervision.

**Sammenhæng:** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv." Vi arbejder med at skabe sammenhæng i overgangen fra børnehave til tidlig SFO. Det handler om at styrke børnenes trivsel, børnefællesskaber og understøtte børnenes lyst til at lære og give dem mod til at kunne agere i en anden sammenhæng.

Vi samarbejder med skolen om "Klar til læring" og de 6 grundlæggende kompetencer: nysgerrighed, robusthed, behovsudsættelse, vedholdenhed, automatisering og gode omgangsformer. Vi har forskellige arrangementer, hvor skolen inviterer os, eller vi inviterer de yngste i indskolingen. Vi arbejder med et fælles overgangsmateriale og afholder møder, hvor vi via et fælles sprog arbejder på den gode overgang og sammenhæng.

Derudover arbejder vi med andre sammenhænge: dagpleje – børnehave og vuggestue – børnehave. Dagplejen kommer på besøg på vores legeplads en gang om ugen og vi har overleveringsmøder, når der er et særligt behov. I overgangen fra vuggestue til børnehaven har vi en samtale med forældrene, med deltagelse af pædagogen fra vuggestuen og den kommende kontaktpædagog fra børnehaven. På den måde bliver nyttig information fortalt videre og det gode samarbejde kan fortsætte.

## Inddragelse af lokalsamfundet

Vi har et godt samarbejde med skolen, både formelt og uformelt. Det er vigtigt at børnene løbende bliver trygge ved skolen og besøger derfor skolens legeplads med jævne mellemrum. De ældste deltager i det årlige motionsløb. Det sidste år inden de store skal starte i tidlig SFO bliver det mere formelt. Vi bliver inviteret til at besøge deres PLC, hvor en af skolens lærer er sammen med børnene. Vi bliver også inviteret til at være i SFO sammen med personalet. Derudover er der invitation til deres skolekomedie, loppemarked, etc. Alt dette for at skabe en god overgang for børnene.

Vi har faste traditioner, såsom at besøge fjernvarmeværket og få viden om hvordan det fungerer. Vi går Lucia på plejehjemmet og vi er til den årlige julegudstjeneste i Marie Magdalene Kirke. Derudover kan der opstå spontane ting, når vi er på tur rundt i byen. Vi kommer op i Tårnet på Realskolen, vi kommer i snak med hundeejere der er ude og lufte deres hund, børnehaverne besøger hinanden, vi går ad Marie Magdalene stien ud til kirken, Skjold og byens legepladser.

Både børnehaven og vuggestuen tager på en fælles udflugt en gang om året et sted på Mols eller Djursland.

Vi og Syddjurs Kommune har fokus på bæredygtighed FN's verdensmål 11 og 12. Vi har kontakt til Genbrugspladsen, som fortæller børnene om affaldssortering og her kan de se den store genbrugsplads. Vi skal besøge Vandværket og blive klogere på det. Vi er med i den årlige affaldssorteringsuge og får på den måde sat fokus på hvordan vi holder byen ren og hvor vigtigt det er, at vi alle bidrager.

Børnehuset har i januar 2020 investeret i to el ladcykler hvilket gør, at særligt vuggestuen har mulighed for vi at udvide kendskabet til lokalsamfundet i Mesballe, Kolind og Pindstrup samt naturen lidt længere væk end gåafstand fra børnehuset.

## Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

**Det fysiske børnemiljø:** Det skal være rart at komme i vores hus, der skal være en god atmosfære. Vi har store lyse rum og mange gode m<sup>2</sup>, som børnene kan bevæge sig rundt i. I vores indretning har vi fokus på motorik, konstruktionslege, hyggekrege og plads til fællesskab. Det er vigtigt at børnene kan finde sammen i store og små fællesskaber, hvor de kan sætte deres egne lege i gang. Vi har investeret i lamper i hele huset, som giver en rar belysning, hvor de end opholder sig.

Vi er opmærksomme på visuel støj, at indretning og farver er afstemt og gør det overskueligt og tydeligt for børnene hvad rummene kan bruges til. Rummene er funktionsopdelt, så rummene understreger hvilke muligheder og forventninger der er til børnene. Børnene ved hvor de kan lege de forskellige lege.

Vi voksne placerer os i rummene og sætter enten ting i gang, eller er tilgængelige voksne med guidning og anvisninger.

**Det psykiske børnemiljø.** Vi voksne er opmærksomme på og er ansvarlige for de stemninger børnene færdes i. Det gør vi ved at være nærværende og anerkendende. Vi siger godmorgen og bruger altid børnenes navne. Og i samspillet med barnet har vi en oprigtig interesse og kendskab til barnet, - som et unikt individ og som en vigtig del af fællesskabet. Vi følger op og spørger ind til børnenes fortællinger. Vi arbejder med inddeling af børnene i mindre grupper, hvilket giver plads til det enkelte barn og en større overskuelighed for børnene i overgangene henover dagen.

Vi inddrager børneperspektivet bla. ved at lave børneinterviews om venskaber, husets indretning, de voksnes rolle, men også ved snakke i løbet af dagen. Den viden bruger vi til fælles refleksion om eventuelle ændringer af læringsmiljøet.

Vi udfylder hver især et relations skema ifm. TOPI, det giver et billede af om alle børn har en tæt relation til en voksen og deres deltagelse i fællesskabet. Og naturligvis anledning til selvrefleksion hos de voksne.

Alt dette gør vi for at skabe et miljø, hvori børnene kan navigere og opleve sig set, hørt og forstået.

**Det æstetiske børnemiljø.** Æstetikken er vigtig, her skal være indbydende at være og børnenes kreative produkter skal præsenteres så de kommer til deres ret. De skal skiftes ud med jævne mellemrum, så vi ikke bliver "blinde", vi skal bevare nysgerrigheden og interessen for det de laver. De æstetiske erfaringer barnet får, har indflydelse på hvilken læring barnet får om sig selv. En læring om hvem jer er, og hvem jeg er i samspil med andre. I vuggestuen starter samlingen med en sang hvor alles navne bliver nævnt og det italesættes hvem der mangler. Alle har en betydning for hinanden.

## Alsidig personlig udvikling



Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

I vores hus skaber vi et læringsmiljø, hvor vi giver børnene mulighed for at blive set som det menneske det er, med et trygt miljø med lyttende voksne, der støtter og guider. Eks. Emil er en genert dreng, der har svært ved at deltage i de fælles aktiviteter. Han iagttager hellere end at deltage. Vi skaber rum og giver plads til og anerkender hans behov. Og motiverer ham til at være deltagende. Med de voksnes forståelse og opmærksomhed på Emil føler han sig med i fællesskabet.

Det er vigtigt at børnene lærer at sige til og fra. Eks. Mia 2 år er i gang med at lege efter frokost. Hun vil ikke på badeværelset og have skiftet ble, hun siger verbalt fra overfor pædagogen og løber væk. Pædagogen siger "når jeg har puttet Sonja skal du med mig ud på badeværelset og have en ny ble". Det er vigtigt at møde barnet og planlægge sammen med barnet.

Vi giver plads til at børnene afprøver og udvikler sin identitet, ved at øve sig i at forstå sig selv og sætte grænser for sig selv. Eks. Noah 2 år kan ikke selv tage tøj på, han viser tydeligt sine frustrationer med sit kropssprog. Han ligger og vrider sig på gulvet. Pædagogen støtter og guider ham igennem processen, det tager tid, men med hjælp får Noah tøj på. Det er vigtigt at vi husker at barnet kan noget den ene dag, som de ikke kan den anden dag.

Vi taler om det der optager børnene og planlægger i fællesskab. Eks. Simon 5 år er kæmpe AGF fan og det er hele familien. Sammen med pædagogen taler Simon ofte om AGF og de aftaler sammen at der snart skal holdes en fodbold dag. Det bliver en virkelig sjov dag med sportstøj på, AGF flag, tørklæder og kasketter.

## Social udvikling



Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Børn opbygger og styrker deres sociale kompetencer og tilegner sig spilleregler for samværet i lege og aktiviteter. Eks. En gruppe børn går i skuret for at rydde op. Ulrikke 4,5 år påtager sig rollen som chef og uddelegerer opgaverne. Der opstår uenighed om rollefordelingen, derefter starter en proces og diskussion, hvori børnene øver sig sprogligt i at argumentere og lærer at indgå kompromisser.

I fællesskabet lægger vi vægt på at børnene lærer og mærker, hvilken betydning det har at være sammen med andre og tage et socialt ansvar. Eks. Ville og Alfred, 2 år leger ude på legepladsen. Alfred falder over en skovl og vælter. Den voksne opfordrer Ville til at hjælpe Alfred op. Det gør vi for at støtte dem i deres forståelse for hinanden og udviklingen af empati.

Det er vigtigt at børnene har mulighed for at indgå i flere forskellige fællesskaber på tværs af køn og alder og de har her mulighed for at spejle sig i hinanden. Eks. Vuggestuen og børnehaven spiser morgenmad sammen og er sammen indtil kl. 7.30. Det betyder at de små spejler sig i de store og at de store er meget opmærksomme på de små. Der opstår empati på tværs af alder.

Vi introducerer nye børnefællesskaber, er sammen i mindre grupper og der skabes overskuelighed og plads til nye legerelationer. Eks. Henover året sidder børnene i forskellige grupper, når vi spiser frokost. Vi er opmærksomme på legerelationer og rummets betydning for udvikling af legen og det enkelte barns trivsel. En enkelt lille ændring i rummet kan betyde en forskel.

## Kommunikation og sprog



Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Et veludviklet sprog er en vigtig forudsætning for hele barnets udvikling. Når barnet kommunikerer med lyd, mimik og ord er det typisk i kontakt med andre og det gør sproget til en vigtig del af de sociale kompetancer. Vi skaber et læringsmiljø, hvor vi italesætter handlinger og oplevelser. Vi skaber dialog, der fremmer børnenes sprog, deres sprogforståelse, ordforråd, udtale og sætningsdannelse, som er meningsfulde for børnene og tager udgangspunkt i det, de er optaget af. Vi støtter børnene i at indgå i dialog, hvor de lærer at skiftes til at være i en tale – og lytteposition. Det er der fx god ro og tid til når vi spiser frokost. Vi er meget opmærksomme på sprogets betydning og den måde vi taler sammen på. Vi har øjenkontakt og vi er bevidste om 5 turtagninger i vores snakke med børnene. Eks. Juliane fortæller at hun har spist aftensmad hos farmor og sammen med pædagogen får de en lang snak om hvad de fik at spise, hvad er hendes livret, spiser de med pinde eller gafler og kan man spise rugbrød til aftensmad.

Vi arbejder også med formaliserede læringsmiljøer i både vuggestuen og børnehaven. Vi har sproggrupper 1-2 gange om ugen, med små grupper af de børn der har behov for et sprogboost. Det handler om udvidelse af ordforråd, sprogforståelse og ikke mindst musikken i sproget.

Vi samarbejder tæt med forældrene med guidning og vejledning. F.eks har vi lavet vores eget bibliotek, hvor vi opfordrer børn og forældre til at læse sammen og låne bøger med hjem. Derudover får forældrene også en opgave med at læse en bestemt bog, når deres barn er i en sproggruppe.

Vi holder daglige samlinger, hvor vi eksempelvis synger, leger sanglege, taler bogstaver, laver rim og remser, læser en bog og hvor børnene har mulighed for at bidrage og være i fokus. Eks. Tre piger og en dreng spørger om de må lave cirkus til samling for os andre. Eller de voksne spørger to drenge om de vil finde på en leg vi kan lege til samling. Her inddrager vi børnene og giver dem medbestemmelse.

Vuggestuen bruger sprogkufferter og børnene er meget engagerede i konkreterne, der er med til at levendegøre og visualisere for børnene, hvad det er for en sang, rim og remse, eller hvilket eventyr der skal fortælles/synges.

## Krop, sanser og bevægelse



Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Kroppens motorik og sanser gør det muligt for barnet at tilegne sig erfaring og viden, som danner fundamentet for både læring og udvikling. Barnet lærer og udvikler sig i særlig grad på det motoriske og på det sansemæssige område, når det er fysisk aktivt og øver sig i at koordinere sine bevægelser.

Børnene øver sig i at tage tøj af og på, sidde på toilet og vaske hænder. Derudover deltager børnene i at dække bord, tage af bordet, og putte madkassen i køleskabet. Eks. Louise 1,5 år tager selv sin hagesmække af og går hen og lægger den i kurven. Bagefter får hun en klud og vasker sig om munden. Med stor tilfredshed går hun hen og lægger den i skraldespanden. Selvhjulpethed og hverdagsrutiner udvikler børnenes selvværd og identitetsfølelse.

Vi støtter op om børnenes initiativer til at bruge deres krop og sanser, samt glæden ved at bruge kroppen. Herved får barnet erfaringer og viden, som danner fundamentet for både læring og udvikling. Men vi starter også egne initiativer.

Eks. De ældste børn tager et cykelkørekort. Over en periode lærer de at cykle på deres egen cykel, en nyttig handlekompentence for livet. De lærer færdselsreglerne at kende, at cykle på række, styrke deres udholdenhed og dermed viden om egne grænser og formåen.

Vi har indrettet vores hus med meget gulvplads, hvor børnene kan udfolde sig med hjemmebygget motorikbaner, pudrum, og områder til stille fordybelse. Eks. Børnene efterspørger nogle tæpper, hvorefter de er i fuld gang med at lave en hule under spisebordet og legen er i gang.

Læringsmiljøets indretning indbyder til bevægelse. Vi har et pudrum med klatrevæg, ribbe på stuen, karusseller og snurretoppe, flytbare møbler, tilgængelige materialer til hjemmelavede motorikbaner, sang og diskodans. Men der er også plads til den stille fordybelse, som er ligeså vigtig. Her er sækkestole, bibliotek, hvor man kan sidde i fred og ro, sofaer hvor man kan trække sig tilbage. Eks. Sille og Sofus finder et tæppe og en pude, hvorefter de sætter sig i sofaen med en bog.

Det udendørs læringsmiljø giver gode muligheder for at udfolde sig: man kan cykle, trille ned ad bakken, spille fodbold, løbe, gynge, bygge huler, klatre i træer, lege med vand, sand og mudder.

## Natur, udeliv og science



Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Børnenes oplevelser og undersøgelser i naturen er domineret af leg, kropslighed og sanselighed. Når børnene observerer og eksperimenterer i naturen, får de nogle afgørende eksistentielle erfaringer om liv og død, og indsigt i menneskets forbundenhed med naturen. Vi arbejder med at skabe spændende læringsmiljøer på legepladsen, med biodiversitet og Vildt med vilje som hovedtema, så børnene med deres nysgerrighed kan gå på opdagelse.

Eks. En gruppe børn finder en død frø på legepladsen. Dette giver anledning til en snak om liv og død, samt frøens anatomi og livscyklus. Frøen ender ud med at blive begravet med en fin gravsten.

Vi har fokus på de skiftende årstider, børnene mærker det på deres egen krop ved at bruge deres sanser og nysgerrighed i naturen. Eks. Om vinteren hælder vi vand i skåle, hvor vi lægger forskellige naturmaterialer vi har samlet på ture med børnene. Vi holder øje med processen og ser hvad der sker, når det bliver koldt og fryser og igen når det tør.

I hverdagen er vi meget ude og er opmærksomme og nysgerrige på dyrenes og planternes livsbetingelser omkring os. Vi forsøger at skabe en mental bro mellem den konkrete læring i hverdagen og samtidig have øje for naturvidenskabs forståelser og begreber.

Vi inddrager børnenes eksisterende viden, erfaring, undren og spørgsmål. Eks. En gruppe børn finder nogle bænkebidere under nogle træstubbe og snakken går lystigt om hvad det er for et dyr. Vi laver et tema om bænkebidere, hvor vi bl.a. synger en sang om bænkebidere, smager stegte bænkebidere, laver forsøg med hvor bænkebidere bedst kan lide at bo? Er det i vådt eller tørt? I lys eller mørke?

Når vi færdes i naturen, er vi opmærksomme på nedbrydelighed. Vi tager hensyn til dyr og planter hvor vi færdes og taler med børnene om hvordan man agerer i den. Eks. Vi samler skrald på gåture, hvor vi taler om hvad skralden gør ved naturen og dyrene, hvis dyrene kommer til at spise det. Børnene er meget nysgerrige og videbegærlige.

Vi deltager altid i den årlige affalds indsamling.

## Kultur, æstetik og fællesskab



Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Kultur er mange ting og vi lever i en verden med mange forskellige kulturelle udtryk, som børnene skal lære at forholde sig til. Hvordan er det verden hænger sammen? De skal forholde sig i tale og i deres leg mellem godt og ondt, mellem forkert og rigtigt. De begynder at spørge til og reflektere over livet og døden, når de f.eks mister en hund eller en oldemor.

Børnene er en del af et større fællesskab med forskellige kulturelle værdier, normer og traditioner.

Eks. I Børnehuset holder vi børnenes fødselsdage og indimellem bliver vi inviteret hjem til fødselsdage. Her oplever børnene forskellige normer og værdier, som de forskellige familier har og kan blive nysgerrige på hvordan det lige er hjemme i din familie. Det kan handle om mad, familietraditioner og fritidsaktiviteter.

Derudover holder vi også de gode gamle traditioner som fastelavn, påske, høstfest og jul. Børnene skaber ofte deres særlige kulturelle udtryk, som en del af deres fællesskaber. De indtager husets læringsmiljøer og tager forskellige remedier i brug på egne betingelser. Eks. De større børn arrangerer selv en samling med hinanden, hvori en voksen, bøger og kimsleg indgår. Det er en leg den næste generation ofte overtager.

Børnene skaber ofte deres særlige kulturelle udtryk, som en del af deres fællesskaber. De leger med lyde og bevægelser på forskellige måder og tager forskellige medier og steder i brug på egne betingelser. Udtrykkende kan være lege, tegninger, rim og remser og kunst.

Vores læringsmiljø understøtter børnenes kreative ideer, glæde og skabertrang og giver børnene mulighed for at eksperimentere og stifte bekendtskab med forskellige udtryksformer og æstetiske oplevelser. Eks. Vi laver hvert år skraldekunst af genbrugsmaterialer, som børnene har haft med hjemmefra og som de sammen med deres forældre har fundet frem til. Børnene erfarer at alt kan bruges, lige fra en kondisko til dimsedutter og dingnoter i den kreative skaberglæde. Børnenes kreative projekter afsluttes med en fernisering.

Overleveret børnekultur: vores afkrydsningssedler ligger i fællesrummet. De små børn ser hvordan de større børn krydser sig ind om morgenen og skriver klokkeslæt for afhentning. De små har luret det af og kravler op og laver krimskrams på sedlerne.

## Evaluerende pædagogisk praksis – et arbejdsblad!

Vi skal løbende i vores daglige arbejde forholde os reflektivt til hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, udvikling og udvikling

Hvad undrer vi os over i vores institution, når det gælder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?

Eksempler på gode selvreflekterende spørgsmål:

Hvordan arbejder vi med løbende at følge børnenes spor, oplevelser og interesser?
Hvordan arbejder vi med at understøtte at alle børn har mulighed for at være med i legen?
Hvordan tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø, så det både støtter børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring?
Hvad kendetegner de situationer, hvor vi oplever et nærvær mellem os og børnene og vi er fordybede sammen?
I hvilket omfang har vi faglige dialoger om hvordan vi kan understøtte, at børn i udsatte positioner trives og ses i det pædagogiske miljø?
Hvordan sikrer vi at vi anvender den viden vi får fra vores evaluering til at justere vores pædagogiske læringsmiljø?

### Metode: hvordan skal vi blive klogere?

Hvilke pædagogiske rutinesituationer, planlagte aktiviteter og lege er det nødvendigt at zoome ind på, for at få ny viden om vores praksis?

Hvordan kan børnene selv bidrage aktivt til undersøgelsen?

Eksempler på hvordan vi kan indsamle dokumentation og data

lagttagelser af børnefællesskaber i bestemte rum
Tegninger og børnenes historiefortællinger
Foto og videooptagelser

Relationsskemaer
Børneinterviews

Den indsamlede data skal understøtte de efterfølgende faglige refleksioner og danne grund for evalueringen.

### **Analyse: hvad kan vi lære af det vi har set?**

Hvad viser vores nye viden, baseret på data, om sammenhængen mellem vores læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse? Er der noget der overrasker os?

Hvad kunne vi tænke os at ændre i den daglige pædagogiske praksis på baggrund af vores viden?

### **Eksempel på ny aktionslæring**

*Vi vil undersøge om børnene er presset i mellemrummet ml. madpakkespisning og legeplads, hvor de først skal på toilettet og derefter tage tøj på i garderoben.*